

Mady se adaptează, se educă, adică învață. Povestea ei e povestea acestui proces. Al educării, al adaptării, al renunțării, al marilor dezamăgiri, al încăpățănării. Vorbeam mai sus despre *relatare*. Spectacolul e marcat benefic de știința regizoarei și a actriței de a nu face din *Mady-Baby* un monolog sec. Și nici un monolog patetic ori plângăcios. Desigur, ceea ce i se întâmplă lui Mady nu e deloc vesel, nu e nicicum stenic, nu e nicio clipă amuzant. Dar Mady și interpreta ei – foarte tână și mai ales foarte talentată actriță Borbély B. Emilia – au un remarcabil simț al măsurii, o capacitate de a improviza, de a face față virtuților și serviciilor spectacolului interactiv (interpreta menține cu spectatorii un dialog real, are replică verbală și faptică), încât cele 70 de minute ale călătoriei prin viața unei fete oarecare sunt extrem de pasionante. Și aceasta, în primul rând, grație faptului că Borbély B. Emilia evoluează la cotele performanței.

Teatrul Maghiar de Stat „Csiky Gergely“ din Timișoara – mady-baby de Gianina Cărbunariu. One-woman-show cu Borbély B. Emilia. Regia: Fülöp B. Erszébet. Data reprezentației: 24 mai 2010.

Livada la conservă

Mărturisesc că îndată după începerea spectacolului cu piesa **Livada de vișini** de Anton Pavlovici Cehov, montată la Teatrul Maghiar de Stat *Csiky Gergely* din Timișoara de regizorul invitat de la Novi Sad, László Sándor, atenția mea s-a concentrat asupra decorului. Componenta sa dominantă e reprezentată de un dulap imens, bine compartimentat (mai curând, un fel de *stelaj*, cum i se spune prin Ardeal, sau o etajeră supradimensionată) în care sunt rânduie borcane cu compot și dulceață de vișine. Carevasăzică, livada, celebra livadă de vișini a lui Cehov, despre a cărei simbolistică s-au scris atâtea și atâtea pagini, s-a metamorfozat în conservă. Iar atunci când livada se va fi vândut și când toată lumea va părăsi locul acesta, deopotrivă al amintirilor frumoase și apăsătoare, al crizei, dar și al relaxării, al tensiunilor și împăcărilor, al iubirii și al resentimentelor violent exhibate, spre a fi instantaneu date uitării, doar Gaev (mult mai puțin ridicol, mai concentrat, mai autentic atașat de livadă, mai puțin dispus la efuziuni retorice decât l-am cunoscut în atâtea alte și alte montări văzute de-a lungul timpului, extrem de simplu, de omenește jucat de Bandi András Zsolt) va lua cu sine drept amintire, dintr-un raft, un asemenea borcan. Soluția scenografică aleasă de Csiky György spre a sugera spațiul livezii ar fi, neîndoielnic, ingenioasă dacă ar fi una și autentic originală. Din păcate, nu prea sunt semne că ar fi. Și nu este fiindcă ceva asemănător, e drept mai intens, chiar mai violent jucat (acolo personajele iau borcanele, le desfac, se mânjesc cu dulceață ș.a.m.d) se întâlnește în spectacolul cu *Livada de vișini* recent înscenat la Teatrul Național din București de Felix Alexa, în scenografia Diane Ruxandra Ion. Acum, să nu se creadă că regizorul montării timișorene ori scenograful acesteia chiar s-au dus și au luat notițe după spectacolul bucureștean sau viceversa. Nici vorbă. Sursa primară e, după știința mea, un spectacol al lui Peter Brook. Și dacă insist asupra semnalării acestui *transfer de idei* e numai pentru a evidenția un fenomen care începe să devină din ce ce în ce mai accentuat în teatru (din câte se poate vedea nu doar în cel românesc), fenomen ce, la urma urmelor, aduce în discuție problema originalității și a recunoașterii oneste a surselor. A respectului pentru proprietatea intelectuală și artistică.

Mai conține spațiul acesta de joc un pian vechi, în stare avansată de degradare, la care la începutul părții a doua se va acompania Ranevskaia, atunci când va cânta

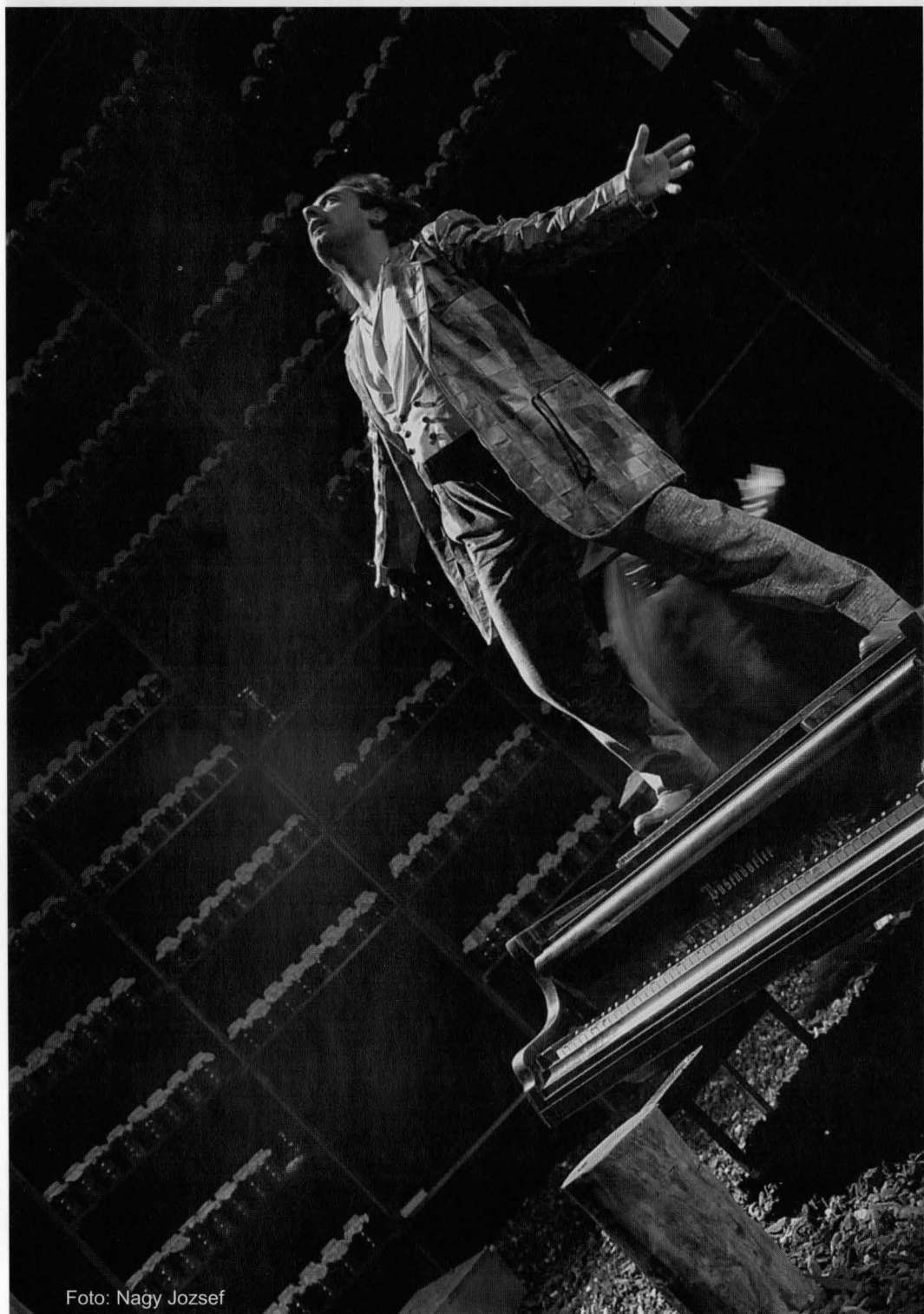

Foto: Nagy Jozsef

un cântec patetic (accentuând astfel patetismul excesiv de care cred că suferă montarea), un dulap așijderea, extrem de mic (celebra secvență a tiradei prilejuită de dulap e amputată aproape de-a binelea și dislocată către sfârșitul spectacolului), o cale ferată semicirculară (pe ea vor fi aliniată valizele pregătite pentru plecare), și un morman de pietre de culoare neagră. Scena e scaldată în culori joase, mai totul se petrece în cvasiobscuritate, bună parte din spectacol fiind marcat de un aer sumbru, indiciu că regizorul spectacolului nu împărtășește ideea că *Livada de vișini* ar fi chiar o comedie. De altfel, pentru rigoare, poate că nu ar fi tocmai rău să amintim că Anton Pavlovici și-a numit explicit comedie numai *Pescărușul*, prima piesă cu adevărat *cehoviană* din creația lui. E în spectacol un amestec de atmosferă kafkiană, de oniric înfricoșător, sosirea Ranevskăi (înzestrată cu o pălărie imensă, care îi acoperă chipul în întregime) și a alaiului său te duce cu gândul la momentul apariției celor șase personaje pirandelliene, plecate în căutarea unui autor. Patetismul despre care vorbeam mai sus și care e altceva decât trăirismul specific unui anume stil de joc rusesc se metamorfozează în melodramă, iar melodrama alunecă în *kitsch*. Semn că principala problemă, marele minus care grevează asupra montării e cronică absentă a stilului. Indecizia stilistică, trecerea pe neașteptate de la o cheie la alta, de la o tonalitate la alta, de la o modalitate la alta nu are nicidecum semnificația sublinierii comportamentului ezitant al personajelor (comportament care e o realitate), ci își află originea în dorința directorului de scenă de a arăta într-un singur spectacol tot sau aproape tot din ceea ce știe despre teatru. Lucru cu atât mai curios cu cât află că e vorba despre un director de scenă ajuns la maturitate, nicidecum despre unul la primii pași în profesie. Ezitarea, absența unui punct de vedere clar și unitar asupra textului, se mai arată o dată în ponderea pe care directorul de scenă o acordă unor personaje. Spre exemplu, în prima parte, *Charlotta Ivanovna* (Eder Enikő) e omniprezentă, pentru ca în cea de-a doua aproape să nu mai apară, unicul semn al trecerii sale fiind păpușa ce o însoțea pretutindeni.

Cum s-au descurcat în astfel de condiții interpreții? Oricât ar părea de bizar, bine. Se vede cu ochiul liber că fiecare actor din distribuție, indiferent de dimensiunea rolului, și-a luat foarte în serios misiunea. Sigur, nu se poate vorbi despre mari creații, în absența unei îndrumări regizorale ferme. Dar despre evoluții profesioniste, riguroase, neîndoielnic, da. Chiar dacă s-ar putea obiecta că Szilágy Ágota e mult prea tânără pentru rolul *Liubov Andreevna*, chiar dacă László Pecka Péter (*Lopahin*) și-ar mai fi putut îmbogăți rolul cu nuanțe și subtilități la care ar fi ajuns cu siguranță în condițiile unei mai ferme îndrumări regizorale, necesară mai ales în momentul *marei monolog* al beției revanșei asupra umilințelor îndurate ani de zile de el, de tatăl său, de clasa lui socială, nu cred că greșesc dacă spun că principalele două roluri din *Livada de vișini* de la Teatrul Maghiar de Stat „Csiky Gergely” din Timișoara au cel puțin create premisele unor bune rezolvări actricești. Serios, cu devotament și-au elaborat aparițiile Tar Mónika (cu un tragism conținut și reținut în *Ania*), Magyari Etelka (*Varia*), Vass Richard (un *Trofimov* complexat și stângaci atât cât trebuie), Molnos András Csaba (pe care îl vedem într-un *contre-emploi* – Pișcik – bine ținut sub control de interpret), Georg Peetz (creatorul unui Firs straniu, semiorb, dar cu o ținută dreaptă cvasiimobilă) și Mátyás Zsolt Imre (un laș omniprezent, care se cui-bărește în spațiile imensei etajere, cinic, cu fumuri, la propriu și la figurat).

Teatrul Maghiar de Stat „Csiky Gergely” din Timișoara – Livada de vișini de Anton Pavlovici Cehov. Regia artistică: László Sándor. Dramaturgia: Gyarmati Kata. Scenografia: Csiky György. Muzica de scenă: Cári Tibor. Coregrafia: Liana Iancu. Cu: Szilágy Ágota, Tar Mónika, Magyari Etelka, Bandi András Zsolt, László Pecka Péter, Vass Richárd, Molnos András Csaba, Eder Enikő, Kiss Attila, Szűcs Noémi, Georg Peetz, Mátyás Zsolt Imre, Páll Gecse Ákos, Pall Anikó Katalin, Bonczidai Deszö, Kocsárdi Levente. Data reprezentației: 25 mai 2010.

Foto: Nagy Jozsef

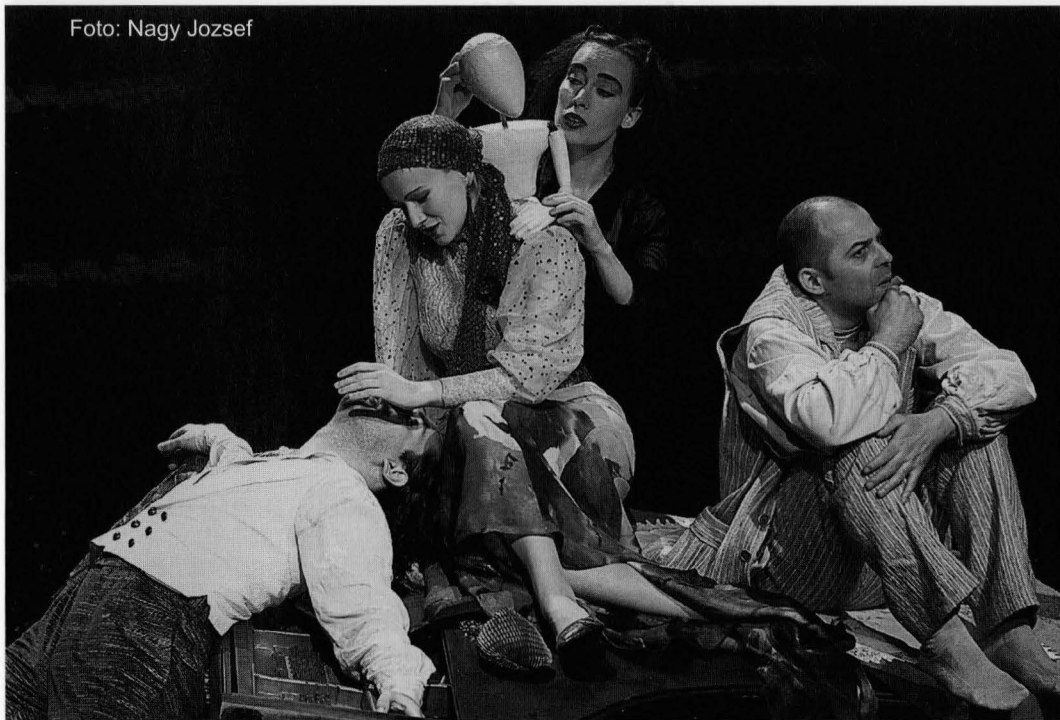

Foto: Nagy Jozsef

